

Список використаної літератури:

1. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року № 2006/962/ЄС. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975.
2. Загричук Г. Я., Марценюк В. П. Концептуальні підходи щодо покращення якості підготовки фахівців. Медична освіта. 2012. № 4. С. 44–47.
3. Ткаченко М. М., Морозова Н. Л. Подальші шляхи модернізації практичної підготовки з радіології. Радіологічний вісник. 2016. № 1–2 (58–59). С. 111–112.

УДК 378.016:[616:614.876]](477)''364''

АКТУАЛЬНІСТЬ РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ЯДЕРНОЇ ЗАГРОЗИ І ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Ткаченко М.М., Поперека Г.М.

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця (м. Київ)

Вступ. Великомасштабна техногенна катастрофа, що сталася на Чорнобильській АЕС у 1986 році обумовила актуальність радіаційної медицини в Україні. Медичні, соціальні, екологічні, економічні, психологічні наслідки цієї аварії були і залишаються великими. Загалом постраждали 3259 761 громадянин України та 2293 населені пункти. Станом на 01.01.2021 року статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи в Україні мали 1 718 113 осіб, в тому числі 322 876 дітей. Серед постраждалих 105 096 осіб склали особи з втратою працездатності (особи з інвалідністю) та встановленим зв'язком захворювання, що призвело до інвалідності. У структурі причин інвалідності ліквідаторів, евакуйованих, мешканців радіаційно забруднених територій основні частки складають хвороби системи кровообігу, органів травлення, дихання, нервової, ендокринної систем.

Найважливішими непухлинними ефектами через 36 років після аварії є підвищення захворюваності та смертності учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (ЛНА) від серцевосудинних захворювань, висока частота цереброваскулярних захворювань та когнітивних порушень у учасників ЛНА, підвищення частоти радіаційних катаракт та судинної патології ока, захворюваності на непухлинні захворювання щитоподібної залози, порушення психічного здоров'я у дітей, які були опромінені *in utero*.

До найважливіших пухлинних ефектів слід віднести захворюва-

ність на усі форми раку в учасників ЛНА перевищуючий національний рівень. Істотне перевищення очікуваного рівня захворюваності на рак щитоподібної залози серед УЛНА у 4,4 рази, евакуйованих – у 4,0 рази, мешканців забруднених територій – у 1,3 рази, захворюваність на лейкемії та лімфоми УЛНА у 1,5 рази та евакуйованих у 1,4 рази вища за національний рівень. Захворюваність жінок УЛНА на рак молочної залози у 1,6 рази вища за очікуваний рівень. Продовжується реалізація раків щитоподібної залози у дітей. Стан здоров'я дорослого населення, постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи, у віддалений після аварійний період слід оцінювати як «вкрай незадовільний». Основний внесок у погіршення здоров'я роблять непухлинні соматичні захворювання. На цей час 95 % УЛНА на ЧАЕС 1986–1987 рр. та 70 % евакуйованих мають третю групу здоров'я, тобто мають хронічну загальносоматичну патологію (Національна доповідь України, 2021).

Мета роботи: довести актуальність і необхідність застосування сучасних засобів викладання радіаційної медицини на до дипломно-му етапі в умовах ядерної загрози і воєнного стану в Україні.

Матеріали та методи. Радіаційна медицина – наука, яка вивчає особливості впливу іонізуючого випромінювання на організм людини, принципи лікування радіаційних уражень та профілактики можливих наслідків опромінення населення. Радіаційна медицина – це комплексна наукова дисципліна, тісно пов'язана з фундаментальними науками та клінічною медициною. Зрозуміти процеси, які відбуваються в організмі людини, що піддався впливу іонізуючого опромінення, студенту неможливо без знань у галузі біохімії, біофізиці, патофізіології, патоморфології, імунології, гематології, ендокринології, онкології, клінічної фармакології, медичної генетики та інших дисциплін.

Клінічна спрямованість радіаційної медицини обумовлює раціональне використання нарівні з новими формами навчання і традиційні, зокрема семінарські заняття в вигляді клінічного розбору хворих. Курація хворих, які перенесли гостру променевою хворобу та мають соматичну патологію, що пов'язана з дією радіаційного фактору, є обов'язковою і проводиться на клінічній базі дисципліни у відділеннях Інституту клінічної радіології ННЦРМ НАМН України. Тому викладання такого інтегративного міждисциплінарного пред-

мету можливо на останніх курсах навчання і здійснюється за кредитно-модульною системою на 5 курсі. Практичні заняття передбачають вивчення студентами фізичних і радіобіологічних основ радіаційної медицини, діагностичних методів щодо індикації доз опромінення в організмі, наслідків впливу радіації на організм та окремі органи та системи, диференційованого лікування та невідкладної допомоги при гострих радіаційних ураженнях, профілактики променевиx уражень та методів реабілітації осіб, що постраждали внаслідок радіаційного впливу. Методика організації клінічних практичних занять з радіаційної медицини передбачає необхідність сформува ти відповідальність студента як майбутнього фахівця за рівень своєї підготовки, її удосконалення протягом навчання і професійної діяльності та зробити студента учасником процесу надання медичної допомоги пацієнту на всіх етапах лікування хворого з оволодінням професійних практичних навичок.

З початком повномасштабної агресії, введенням воєнного стану, великою загрозою використання ядерної зброї, захопленням Чорнобильської і Запорізької АЕС актуальність вивчення радіаційної медицини серед студентів значно зросла. Більший акцент при вивченні дисципліни надається невідкладним станам при радіаційних ураженнях в тому числі і комбінованих, методам захисту і мінімізації радіаційного впливу, йодній профілактиці у разі виникнення радіаційної аварії і ядерної загрози.

Висновки. Актуальність радіаційної медицини в підготовці майбутніх лікарів є безперечною, бо допомагає обізнано виконувати медичні заходи по збереженню життя, здоров'я та професійної працездатності людей при дії іонізуючого опромінення, особливо при виникненні надзвичайних ситуацій (аварії, війна, терористичні акти).

Список використаної літератури:

1. Тридцять п'ять років Чорнобильської катастрофи: радіологічні та медичні наслідки, стратегії захисту та відродження. Національна доповідь України. Київ, 2021. 283 с.